

Skillingaryd – en militärort

Introduktion

Exponatets syfte är att visa viktiga vykort som beskriver Skillingaryd som en militärort. Skillingaryd ligger mellan Jönköping–Värnamo i Småland.

Tidsperiod

Den tidsperiod som är vald är från 1890 – året för det äldst kända vykortet i Skillingaryd – fram till 2004 då det senaste vykortet med militärmotiv utgavs.

Uppdelning

Uppdelning	Ram	Sidan
A. Västra Lägret	1+2	2 – 9
B. Östra lägret	2	10 – 12
C. Skillingaryds skjutfält	2	13 – 15
D. Lagan	2	16
E. Kungligt	3	17
F. Albatross	3	18 – 21
G. Flyg	3	22 – 24
H. Ankomst och avfärd	4	25
I. Sociala motiv	4	26 – 28
J. Vykortsfotografering	4	29 – 32

Detta är möjligen Skillingaryds äldsta flerbildskort, från omkring 1900. Foto: Troligen Bror Malmquist. Tyck: Ljustr. Rud Bellander, Hamburg.

Foto: E. Danielsson, Genevad omkring 1980.

Att militären spelat en stor roll i Skillingaryd märks inte minst i vykortens värld. Ungefär vartannat vykort från Skillingaryd har på ett eller annat sätt anknytning till militärlivet.

Foto: Per Bunnstad och Bertil Pettersson 1995–1997. Utgivare: Östbo Historiska Sällskap och Vaggeryd kommun 1997.

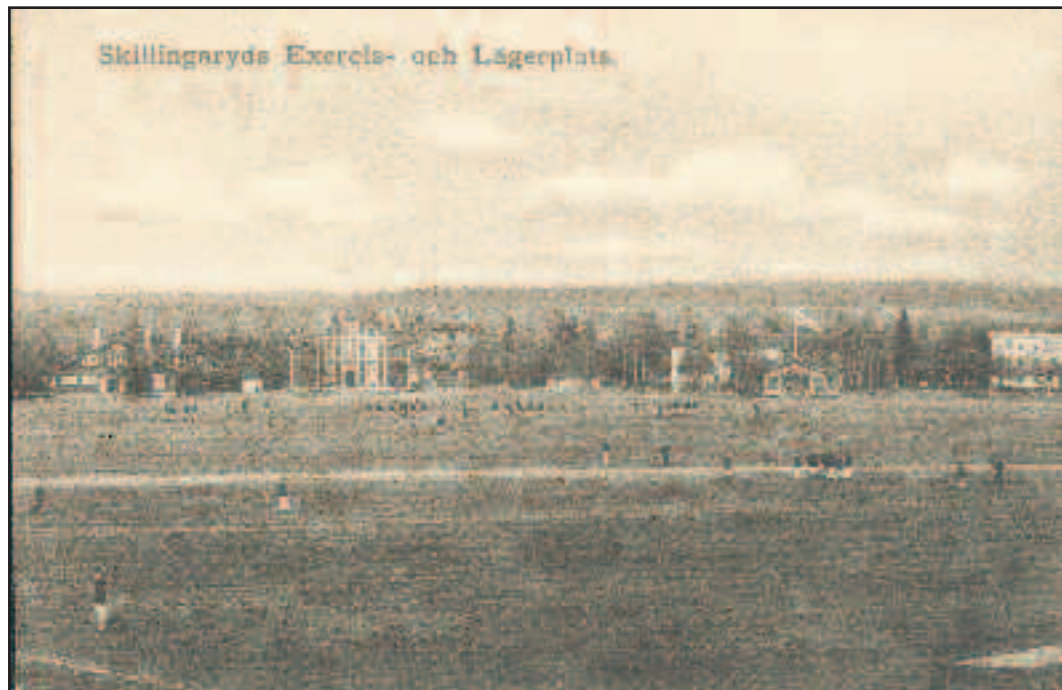
A. Västra Lägret

Det var på det vi i dag kallar Västra Lägret som de första militärövningarna i Skillingaryd hölls 1642 eller tidigare. Platsen var framför allt området framför de nuvarande lägerbyggnaderna, alltså på Slätten. Husen på västra lägret byggdes främst åren 1850–1905.

- A. 1. Slätten
- A. 2. Baracker
- A. 3. Officers- och underofficersbyggnader
- A. 4. Vaktlokalen
- A. 5. Soldathemmen
- A. 6. Övriga byggnader
- A. 7. Idrott

A. 1. Slätten

Slättens militära historia inleddes sannolikt redan på 1500-talet och än i dag har den stor betydelse för militären och för många andra. Den används i dag i mindre omfattning av militären men då och då är den uppställningsplats för militärfordon och ibland landar också flygplan och helikoptrar här. Slätten används mycket civilt för fotbollsspel, modellflyg, den är marknadsplats, strövområde, det arrangeras motortävlingar och mycket mer. Av den gamla Slätten från vykortstidens glansdagar – kring 1900 – återstår i dag ungefär halva området. Resten är bebyggt med bland annat kommunhuset Skillingehus, vårdcentral och hyreshus.

Barackerna som syns är nr 10 Norra baracken och nr 11 Nya baracken. Det är inte känt när Norra baracken försvann men Nya baracken flyttades till Gräsvik i Karlskrona 1914. Fotot är taget från Bror Malmquists tornhus på Södra Järnvägsgatan.

Foto: Bror Malmquist nr 1831 – cirka 1910.

46 man framför lägerplatsen på Slätten.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping cirka 1905. Foto: Okänd.

16 militärer på Slätten med husen på Södra Järnvägsgatan i bakgrunden. De två husen till vänster som byggdes kring 1880 finns kvar, det tredje – Elghammars – brann den 11/12 1971.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping cirka 1905. Foto: Okänd.

En stor militärövning med flera hundra man på Slätten.

Foto: Bror Malmquist nr 1839 – cirka 1910. Stämplat 1912.

Förlag: N.J. Jonsson, Skillingaryd (cirka 1910).

A. 2. Baracker

På Västra Lägret finns det i dag endast kvar två av de äldre barackerna. Det är förlägningsbarack 104 byggd 1886 och Lägerhyddan (hus 143) byggd 1903.

Det har funnits ytterligare fem baracker varav två flyttats till Karlskrona, två brunnit samt en vars öde inte är känt. Sex av barackerna låg på rad.

Det finns sedan tre andra baracker mer österut och de tillkom 1941. De har numreringen 103, 105 och 106.

Barackerna 10 och 11 som båda är borta.

Barack 11 som även kallades Nya Kasern.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping (cirka 1910).
Tryck: Jkpgs Lit A-B.

Foto Bror Malmquist nr 1838 (cirka 1910).

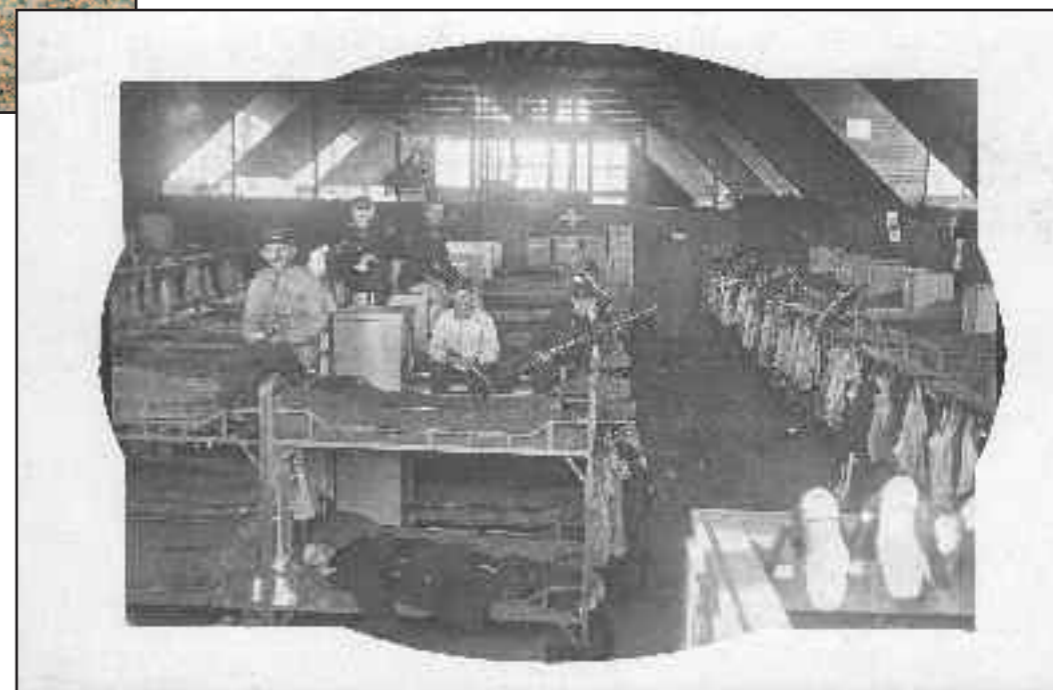
De två militärerna står framför barack 13 och sedan följer 14 – Lägerhyddan), 15 och 16. Barack 15 flyttades 1914 till Gräsvik i Karlskrona. Barack 16 var en lägerhydda som byggdes 1903 och som brann 1923.

Barack 16 låg längst i söder och kallades Södra baracken.

Livet i barack 13 (hus 143), Lägerhyddan som byggdes 1903.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping (cirka 1910).
Tryck: Jkpgs Lit A-B.

Förlag: och foto: Okänd (cirka 1920).

Barackerna 13 och 14 som båda finns kvar än i dag 2007. Barack 13 kallas allmänt 104:an och den byggdes redan 1886. Till höger ses Lagerhyddan, en byggnad som betytt mycket för Skillingaryd då här anordnats boxningsgalor, det har varit handboll och inte minst: det har varit samhället stora danspalats. En gång om året – på den så kallade Hjulafton – är det fortfarande dans.

Korten ser närmast identiska ut förutom att det till höger är kolorerat, alltså färglagt. Detta blev vanligt i början av 1950-talet.

Förlag: Skillingaryds Bok- & Pappershandel
Foto: Almquist & Cöster, Hälsingborg cirka 1955

Förlag: Skillingaryds Bok- & Pappershandel
Foto: Almquist & Cöster, Hälsingborg cirka 1955

Mitt under andra världskriget - 1941 – byggdes det tre baracker åt sydost och de används än i dag.

Förlag: Göte Gustafsson Pappershandel, Skillingaryd
Foto: Almquist & Cöster, Hälsingborg cirka 1950 (fotot taget från norr)

Förlag: Gust. Kvist, Tidningar & Tobaksaffär
Foto: Almquist & Cöster, Hälsingborg (fotot taget från söder)

De tre mässbyggnaderna har enligt den gamla numreringen 18, 19 (i dag 146) och 25 (i dag 147).

Hus 18 var Underofficersmännen och den låg längst i norr. Dess öde är inte klarlagt men den torde ha försvunnit omkring 1914.

Nya officersbyggnaden (hus 147) innehöll bostäder för kompani-officerare och används delvis för detta ändamål än i dag.

Förlag: Skillingaryds Bok- & Pappershandel. Foto: Almquist & Cöster, Hälsingborg. Handkolorerat omkring 1955.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping. Tryck: Jkpgs Lit A-B (cirka 1901).

Hus 19 (146): Gamla officersbyggnaden användes förr liksom nu som mäss och matsal samt som bostäder för regementets- och bataljonsstabernas stabernas officerare. Det är lägrets äldsta byggnad som flyttades hit från nuvarande centrum i Skillingaryd kring 1850.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping. Tryck: Jkpgs Lit A-B (cirka 1901).

A. VÄSTRA LÄGRET. A.4. VAKTLOKALEN

Förlag: David Aronsson, Skillingaryd. Foto: Okänd omkring 1905.

Längst till vänster barack 11 som flyttades till Karlskrona 1914.

Lägervakten flyttades till Östra Lägret 1914. Den flyttades tillbaka 1989.

Foto: Okänd (handskrivet 8 augusti 1913).

Foto: Okänd 1900 eller 1901.

Det första soldathemmet – hus 3 – byggdes 1899 och invigdes 1900. Det flyttades 1914 till Jönköping där det finns kvar än i dag. Huset låg ungefär mitt på nuvarande Infanterigatan, alltså strax nordväst om lägret och intill Gropabäcken.

Foto: Bror Malmquist nr 1829 omkring 1911.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping
Soldathemmen spelade en stor roll för militärerna men i lika hög grad gjorde de lokala kaféerna.

Så här ödsligt var det nog sällan i Soldathemmet utan hit kom militärerna för att fika och kanske skriva ett vykort hem.

Det kunde ordnas stora möten i det första Soldathemmet. En del föredrog i stället ett av de många privata kaféerna.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping cirka 1907.

Foto: Bror Malmquist nr 1833 omkring 1911.

Foto: Okänd kring 1940.

1914–1928 låg soldathemsverksamheten nere men den återupptogs i en lokal på nuvarande Kaffegatan.

Huset på Kaffegatan 2 finns fortfarande kvar men numera saknas övervåningen.

Förlag: Skillingaryds Bok- & Pappershandel, Skillingaryd.
Foto: Almquist & Cöster Hälsingborg – omkring 1950.

Foto och förlag: Hanna Näsholm – omkring 1945.

Foto och förlag: Okänt kring 1955.

Omkring 1940 flyttades soldathemmet till musikkasernen – hus 17 vid Västra Lägret – men flyttades efter ett tag tillbaka till huset på Kaffegatan. Från cirka 1988 blev det under ett antal år soldathem i den gamla musikkasernen men hösten 1997 togs beslut att stänga för "alltid".

1954 togs ett nytt soldathem i bruk och här var det verksamhet fram till slutet av 1980-talet.

Foto: E. Danielsson, Genevad omkring 1960.

Alla byggnader på Västra Lägret finns inte på vykort men ett och annat förutom baracker och mässbyggnader finns ändå med.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping cirka 1905.

De kanske mest unika byggnaderna är mathallarna med kokhus som uppfördes 1891 eller var möjligen inte klara förrän 1892. Alla finns kvar än i dag och en del av byggnaderna renoverades 2006/2007. Husen hade förr numreringen 30–33 och 39–42.

Ett av kokhusen från en vy omkring 1906. Kortet trycktes enligt en handskriven notering på baksidan av Markus Izikowitz i 500 exemplar, men troligen trycktes ett stort antal upplagor. Till höger en interiör från ungefär samma år.

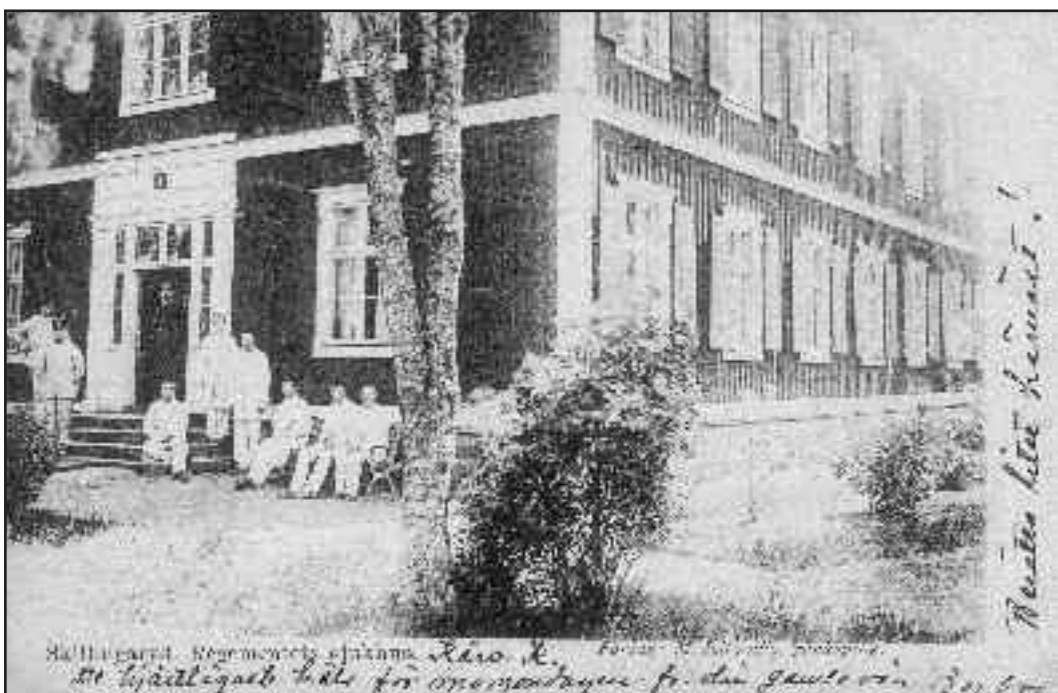

Foto: Bror Malmquist nr 1829 omkring 1911.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping cirka 1903

Läsesalarna kallades även Skogshotellet eller Volontärhotellet. Möjligen var det den byggnad som kallades södra marketenteriet, alltså hus 28.

Förlag: M. Izikowitz, Jönköping cirka 1905.

Sjukhuset byggdes 1863 men är numera expedition.

En ny sjukstuga uppfördes på 1940-talet men den används i dag för annat.

Förlag: Skillingaryds Bok- & Pappershandel, Skillingaryd. Foto: Almquist & Cöster Hälsingborg 1954.